

## การศึกษาความพร้อมในการป้องกันและรองรับเหตุการณ์ฉุกเฉินต่ออัคคีภัย

ชุมชนวัดสวัสดิ์วารีสีมาราม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

สุภัทสร ฉิมเจติ<sup>1</sup>, อรัญ ขวัญปาน<sup>2</sup>, รุจิพรรณ แผงจันดา<sup>3</sup>, ธรรมรักษ์ ศรีมารุต<sup>4\*</sup>

และอารุญ เกตุสาคร<sup>5</sup>

<sup>1,2,3,4</sup>คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

<sup>5</sup>คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ปทุมธานี

Email: thammarak.sr@ssru.ac.th<sup>4</sup>

Received: Jul 05, 2025

Revised: Aug 20, 2025

Accepted: Aug 20, 2025

### บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินระดับความพร้อมของประชาชนชุมชนวัดสวัสดิ์วารีสีมารามในการป้องกันอัคคีภัย 2) ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอัคคีภัยของประชาชน 3) เปรียบเทียบระดับความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยก่อนและหลังการเข้ารับการฝึกอบรมการป้องกันและระงับอัคคีภัยของประชาชน โดยการจัดฝึกอบรมการป้องกันและระงับอัคคีภัยในชุมชนวัดสวัสดิ์วารีสีมาราม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือประชาชนในชุมชนวัดสวัสดิ์วารีสีมาราม จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามด้านความพร้อมในการป้องกันและระงับอัคคีภัย และแบบทดสอบระดับความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยของประชาชนในชุมชน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Paired t-test และร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า การประเมินการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและระงับอัคคีภัยของชุมชนวัดสวัสดิ์วารีสีมาราม โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ภาพรวมของการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและระงับอัคคีภัยของชุมชนวัดสวัสดิ์วารีสีมารามมีความพร้อมอยู่ในระดับค่อนข้างมากเมื่อพิจารณาจากทั้ง 5 ด้านแล้วด้านที่มีความพร้อมมากที่สุดคือด้านการจัดระบบปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 (S.D. = 0.47) ระดับความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยของประชาชนก่อนการเข้าร่วมฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.00 (S.D. = 0.77) และหลังการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.00 (S.D. = 0.69) เมื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ก่อนและหลังอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยของประชาชนหลังการฝึกอบรมมีระดับความรู้ที่เพิ่มจากระดับต่ำไประดับสูง

**คำสำคัญ:** อัคคีภัย, การป้องกัน, เหตุฉุกเฉิน

## Assessment of Readiness for Fire Prevention and Emergency Management Wat Sawadswaree Simaram Community, Dusit District, Bangkok.

Suphatsorn Chimcherd<sup>1</sup>, Aran kwanpan<sup>2</sup>, Rujipun Phangchandha<sup>3</sup>,  
Thammarak Srimarut<sup>4\*</sup> and Arroon Ketsakorn<sup>5</sup>

<sup>1,2,3,4</sup>Faculty of Engineering and Industrial Technology, Suan sunandha Rajabhat University

<sup>5</sup>Faculty of Public Health, Thammasat University Rangsit Center, Pathum Thani

Email: thammarak.sr@ssru.ac.th<sup>4</sup>

Received: Jul 05, 2025

Revised: Aug 20, 2025

Accepted: Aug 20, 2025

### Abstract

This quasi-experimental study aimed to (1) assess the level of fire prevention preparedness among residents of the Wat Sawat Waree Si Maram community, (2) examine their knowledge of fire prevention, and (3) compare the levels of fire prevention and suppression knowledge before and after participating in a fire prevention and suppression training program. The sample consisted of 50 community residents. Research instruments included a preparedness assessment questionnaire and a knowledge test on fire prevention and suppression. Data were analyzed using mean, standard deviation, paired t-test, and percentage.

The study found that the assessment of fire prevention and suppression preparedness in the Wat Sawatwaree Seemaram community was categorized into five aspects. Overall, the community's preparedness was at a relatively high level. Among the five aspects, the most well-prepared was the operational system management, with a mean score of 3.60 (S.D. = 0.47). The average level of public knowledge regarding fire prevention and suppression before participating in the training was 6.00 (S.D. = 0.77), and after the training, the average increased to 9.00 (S.D. = 0.69). A comparison of pre- and post-training knowledge levels revealed a statistically significant difference at the 0.05 level. The findings indicate that the public's knowledge improved from a low to a high level following the training.

**Keywords:** Fire, Prevention, Emergency

### บทนำ

อัคคีภัยเป็นภัยที่เกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง และก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สิน การสูญเสียชีวิต และระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยจำนวนมาก จากสถิติรายงานการเกิดอัคคีภัยของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในปี พ.ศ. 2566 มีพื้นที่เกิดอัคคีภัยภายในกรุงเทพมหานครจำนวน 50 เขต 130 แขวง 130 ชุมชน เป็นเหตุที่เกิดขึ้นภายในที่อยู่อาศัย จำนวน 4,171 หลัง [1] สาเหตุหลักของการเกิดอัคคีภัยส่วนใหญ่มาจากความประมาทในการใช้ไฟฟ้า อาทิเช่น ไฟฟ้าลัดวงจร การเกิดประกายไฟจากการประกอบอาหาร และการก่อไฟโดยไม่ระมัดระวัง เป็นต้น ซึ่งสถานที่เกิดเหตุอัคคีภัยมักเป็นที่อยู่อาศัยและชุมชนที่มีความหนาแน่นของครัวเรือนหรือมีความแออัดของประชาชน อาคารขนาดใหญ่ อาคารสูง โรงงาน อุตสาหกรรม ห้างสรรพสินค้า และสถานบันเทิง เป็นต้น [2, 3]

การเกิดอัคคีภัยในชุมชนจากหลายเหตุการณ์ที่ผ่านมา แสดงให้เห็นถึงผลกระทบต่อกระดำเนินชีวิตที่เป็นปกติของชุมชนหรือสังคม รวมถึงส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินและการสูญเสียชีวิตจำนวนมาก [4] ซึ่งการเกิดอัคคีภัยสามารถเกิดขึ้นได้จากธรรมชาติ หรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจะส่งผลให้เกิดความเสียหายมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับชนิดของอัคคีภัย ความอ่อนไหวทางกายภาพและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ความสามารถในการรับรู้ความเข้าใจและการเลือกวิธีการในการตอบสนองต่อสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะสามารถป้องกันหรือลดความเสียหายของทรัพย์สินและการสูญเสียชีวิตที่อาจจะเกิดขึ้นให้น้อยที่สุด [5] ชุมชนวัดสวัสด์วารีสัมมาราม ตั้งอยู่ในเขตดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นชุมชนเขตเมืองที่มีความหนาแน่นของประชาชนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ชุมชนวัดสวัสด์ฯ เคยประสบเหตุการณ์อัคคีภัยขึ้น ในปี

พ.ศ. 2550 สาเหตุเกิดจากไฟฟ้าลัดวงจรภายในบ้านเรือน ทำให้ไฟไหม้บ้านเรือนไปทั้งสิ้น 10 หลัง และสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สินให้กับชุมชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากลักษณะของชุมชนมีความแออัด ส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ปลูกติดกันจำนวนมากหลายหลัง ประกอบกับประชาชนที่อยู่ภายในพื้นที่ขาดความตระหนักในการป้องกันระงับอัคคีภัย จึงไม่สามารถที่จะลดความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดจากอัคคีภัยในครั้งดังกล่าวได้ [6]

จากเหตุการณ์ข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันและรองรับเหตุการณ์ฉุกเฉินต่ออัคคีภัยที่อาจเกิดขึ้น โดยการจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัย การฝึกซ้อมแผนการระงับอัคคีภัย เพื่อให้ประชาชนที่อยู่ภายในชุมชนได้มีความรู้ความเข้าใจและเกิดความตระหนักถึงอันตรายที่เกิดจากอัคคีภัย ตลอดจนสามารถตอบโต้กับเหตุการณ์ฉุกเฉินต่ออัคคีภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินระดับความพร้อมของประชาชนชุมชนวัดสวัสด์วารีสัมมารามในการป้องกันอัคคีภัย
2. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอัคคีภัยของประชาชน
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัย ก่อนและหลังการเข้ารับการฝึกอบรมของประชาชน

### ระเบียบวิธีวิจัย

#### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ประชากรที่อยู่ในชุมชนวัดสวัสด์วารีสัมมาราม แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 598 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มแบบไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) จำนวน 50 คน

## 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

### 2.1 แบบสอบถาม (Questionnaires)

เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close ended Question) แบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบปลายเปิด (Open-ended Question) สำหรับข้อเสนอแนะข้อคิดเห็น เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน

**ส่วนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายปิด

**ส่วนที่ 2** ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามการประเมินความพร้อมในการป้องกันและรองรับเหตุการณ์ฉุกเฉินต่ออัคคีภัยของประชาชนในชุมชนวัดสวัสดิ์วารีสีมาราม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ 5 ด้าน [7]

1) ด้านการเตรียมคน อุปกรณ์ และเครื่องมือ เครื่องใช้

2) ด้านการจัดระบบปฏิบัติการ

3) ด้านการฝึกอบรม

4) ด้านการจัดทำผังเมือง

5) ด้านการสำรวจพื้นที่เสี่ยงภัย

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็นมาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

**ส่วนที่ 3** ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

**2.2 แบบทดสอบความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัย** เพื่อทดสอบระดับความรู้ของประชาชนก่อนและหลังที่ได้รับการฝึกอบรม จำนวน 10 ข้อ เป็นข้อคำถามให้เลือกตอบ ใช่/ไม่ใช่ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคะแนน

ตอบถูก ให้คะแนน 1 คะแนน

ตอบผิด ให้คะแนน 0 คะแนน

เกณฑ์การแปลค่าคะแนนความรู้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ดังนี้

### ตารางที่ 1 เกณฑ์การแปลค่าคะแนนความรู้

| คะแนน            | ระดับความรู้ |
|------------------|--------------|
| ต่ำกว่าร้อยละ 60 | ต่ำ          |
| ร้อยละ 60 – 79   | ปานกลาง      |
| ร้อยละ 80 ขึ้นไป | สูง          |

### 2.3 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

**2.3.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล**ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

**2.3.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็น**ต่อการประเมินความพร้อมในการป้องกันและรองรับเหตุการณ์ฉุกเฉินต่ออัคคีภัยของประชาชนในชุมชนวัดสวัสดิ์วารีสีมาราม โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1.00 – 2.00 หมายถึง น้อย

2.01 – 3.00 หมายถึง ปานกลาง

3.01 – 4.00 หมายถึง ค่อนข้างมาก

4.01 – 5.00 หมายถึง มาก

**2.3.3 เปรียบเทียบความแตกต่าง**ของความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและระงับอัคคีภัยของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกอบรมด้วย

สถิติเชิงอนุมาน Paired t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ  $p < 0.05$

### ผลการวิจัย

1. การประเมินความพร้อมในการป้องกันและรองรับเหตุการณ์ฉุกเฉินต่ออัคคีภัย จากทัศนคติความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนวัดสวัสดีวารัสมิราม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

**ส่วนที่ 1** การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน ด้านเพศกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 54 อายุ ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 31 – 45 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 36 ด้านการศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 26 ระยะเวลาที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่อยู่ในระยะ 16 ปีขึ้นไป จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 68 ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

**ตารางที่ 2** จำนวนความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย

| (n = 50)       |            |        |
|----------------|------------|--------|
| ข้อมูลทั่วไป   | จำนวน (คน) | ร้อยละ |
| <b>1. เพศ</b>  |            |        |
| ชาย            | 23         | 46     |
| หญิง           | 27         | 54     |
| <b>2. อายุ</b> |            |        |
| น้อยกว่า 18 ปี | 4          | 8      |
| 18 – 30 ปี     | 8          | 16     |
| 31 – 45 ปี     | 18         | 36     |
| 46 – 60 ปี     | 11         | 22     |
| 60 ปี ขึ้นไป   | 9          | 18     |

| ข้อมูลทั่วไป                   | จำนวน (คน) | ร้อยละ |
|--------------------------------|------------|--------|
| <b>3. ระดับการศึกษา</b>        |            |        |
| ประถมศึกษา                     | 8          | 16     |
| มัธยมศึกษาตอนต้น               | 13         | 26     |
| มัธยมศึกษาตอนปลาย              | 10         | 20     |
| ปวส.                           | 12         | 24     |
| ปริญญาตรี                      | 7          | 14     |
| <b>4. ระยะเวลาที่อยู่อาศัย</b> |            |        |
| น้อยกว่า 5 ปี                  | 0          | 0      |
| 5 – 10 ปี                      | 4          | 8      |
| 11 – 16 ปี                     | 12         | 24     |
| 16 ปี ขึ้นไป                   | 34         | 68     |

**ส่วนที่ 2** การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการประเมินการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและระงับอัคคีภัยของชุมชนวัดสวัสดีวารัสมิราม โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการเตรียมคน อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ พบว่า ชุมชนมีการจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครป้องกันและระงับอัคคีภัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 (S.D. = 0.48) ระดับค่อนข้างมาก

ด้านที่ 2 ด้านการจัดระบบปฏิบัติการ พบว่า ชุมชนมีการดำเนินการใช้การส่งวิทยุกระจายเสียงเพื่อสนับสนุนการป้องกันและระงับอัคคีภัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 (S.D. = 0.44) ระดับค่อนข้างมาก

ด้านที่ 3 ด้านการฝึกอบรมประชาชนภายในชุมชน พบว่า ชุมชนมีการเผยแพร่ความรู้โดยการประชาสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 (S.D. = 0.46) ระดับค่อนข้างมาก

ด้านที่ 4 ด้านการจัดทำผังเมือง พบว่า ชุมชนมีการศึกษาผลกระทบความรุนแรงจากอัคคีภัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 (S.D. = 0.48) ระดับค่อนข้างมาก

ด้านที่ 5 ด้านการสำรวจพื้นที่เสี่ยงภัย พบว่า ต่อพื้นที่ใกล้เคียง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 (S.D. = 0.46) ระดับค่อนข้างมาก

**ตารางที่ 3** ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและระงับอัคคีภัยของชุมชนวัดสวัสดิ์วารีสีมาราม

(n = 50)

| รายการประเมิน                                                                                            | ค่าเฉลี่ย<br>( $\bar{X}$ ) | ส่วนเบี่ยงเบน<br>มาตรฐาน<br>(S.D.) | แปลผล              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|------------------------------------|--------------------|
| <b>ด้านการเตรียมคน อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้</b>                                                   |                            |                                    |                    |
| 1. ชุมชนมีการแต่งตั้งบุคคลที่รับผิดชอบป้องกันอัคคีภัยครบถ้วนทุกหน้าที่                                   | 3.50                       | 0.50                               | ค่อนข้างมาก        |
| 2. บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่และขั้นตอนต่าง ๆ อย่างชัดเจน                                   | 3.54                       | 0.49                               | ค่อนข้างมาก        |
| 3. ชุมชนมีการจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครป้องกันและระงับอัคคีภัย                                                | 3.62                       | 0.48                               | ค่อนข้างมาก        |
| 4. ชุมชนมีงบประมาณในการสนับสนุนการป้องกันและระงับอัคคีภัย                                                | 3.52                       | 0.49                               | ค่อนข้างมาก        |
| 5. ชุมชนสำรวจและจัดทำบัญชีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้                                             | 3.40                       | 0.489                              | ค่อนข้างมาก        |
| <b>รวม</b>                                                                                               | <b>3.52</b>                | <b>0.49</b>                        | <b>ค่อนข้างมาก</b> |
| <b>ด้านการจัดระบบปฏิบัติการ</b>                                                                          |                            |                                    |                    |
| 1. ชุมชนจัดทำแผนการปฏิบัติการป้องกันและระงับอัคคีภัย                                                     | 3.34                       | 0.47                               | ค่อนข้างมาก        |
| 2. ชุมชนมีการซักซ้อมการปฏิบัติตามแผนป้องกันอัคคีภัย ตั้งแต่อาจปกติ เพื่อให้มีความพร้อมเมื่อเกิดเพลิงไหม้ | 3.56                       | 0.49                               | ค่อนข้างมาก        |
| 3. ชุมชนมีการดำเนินการใช้การส่งวิทยุกระจายเสียง เพื่อสนับสนุนการป้องกันและระงับอัคคีภัย                  | 3.72                       | 0.44                               | ค่อนข้างมาก        |
| 4. ชุมชนกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย รวมทั้งการควบคุมการจราจร และการสัญจรภายในพื้นที่   | 3.66                       | 0.47                               | ค่อนข้างมาก        |
| 5. ชุมชนมีการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ และสงเคราะห์ผู้ประสบภัย อย่างเพียงพอ และเหมาะสมกับสถานการณ์            | 3.70                       | 0.45                               | ค่อนข้างมาก        |
| <b>รวม</b>                                                                                               | <b>3.60</b>                | <b>0.47</b>                        | <b>ค่อนข้างมาก</b> |
| <b>ด้านการฝึกอบรมประชาชนภายในชุมชน</b>                                                                   |                            |                                    |                    |
| 1. ชุมชนมีการเผยแพร่ความรู้โดยการประชาสัมพันธ์                                                           | 3.68                       | 0.46                               | ค่อนข้างมาก        |
| 2. ชุมชนให้การอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัย                                                    | 3.52                       | 0.49                               | ค่อนข้างมาก        |
| 3. ชุมชนจัดกิจกรรมเชิงสาธิตในเรื่องการป้องกันและระงับอัคคีภัย                                            | 3.48                       | 0.49                               | ค่อนข้างมาก        |
| 4. ชุมชนส่งเสริมให้องค์กรภาคเอกชน หรือหน่วยงานรัฐบาลมีส่วนร่วมในการป้องกันอัคคีภัย                       | 3.64                       | 0.48                               | ค่อนข้างมาก        |
| 5. ชุมชนทดสอบความพร้อมในระบบการป้องกันอัคคีภัย ตามสถานการณ์สมมุติที่เหมาะสม                              | 3.46                       | 0.49                               | ค่อนข้างมาก        |
| <b>รวม</b>                                                                                               | <b>3.56</b>                | <b>0.48</b>                        | <b>ค่อนข้างมาก</b> |

| รายการประเมิน                                                                     | ค่าเฉลี่ย<br>( $\bar{X}$ ) | ส่วนเบี่ยงเบน<br>มาตรฐาน<br>(S.D.) | แปลผล              |
|-----------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|------------------------------------|--------------------|
| <b>ด้านการจัดทำผังเมือง</b>                                                       |                            |                                    |                    |
| 1. ชุมชนจัดทำฐานข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินภายในชุมชน                              | 3.58                       | 0.49                               | ค่อนข้างมาก        |
| 2. ชุมชนมีการศึกษาผลกระทบความรุนแรงจากอัคคีภัย                                    | 3.62                       | 0.48                               | ค่อนข้างมาก        |
| 3. ชุมชนมีการกำหนดความเร่งด่วนของพื้นที่วิกฤตที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัย    | 3.44                       | 0.49                               | ค่อนข้างมาก        |
| <b>รวม</b>                                                                        | <b>3.55</b>                | <b>0.49</b>                        | <b>ค่อนข้างมาก</b> |
| <b>ด้านการสำรวจพื้นที่เสี่ยงภัย</b>                                               |                            |                                    |                    |
| 1. ชุมชนจัดทำแบบข้อมูลพื้นที่เสี่ยงอัคคีภัย                                       | 3.60                       | 0.48                               | ค่อนข้างมาก        |
| 2. ชุมชนสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบพื้นฐานของความ<br>เสี่ยงอัคคีภัย         | 3.40                       | 0.48                               | ค่อนข้างมาก        |
| 3. ชุมชนจัดทำแผนที่พื้นที่เสี่ยงอัคคีภัย พร้อมระบุเส้นทางอพยพ<br>และเข้าช่วยเหลือ | 3.56                       | 0.49                               | ค่อนข้างมาก        |
| 4. ชุมชนวิเคราะห์ผลกระทบในภาพรวมที่อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่<br>ใกล้เคียง           | 3.68                       | 0.46                               | ค่อนข้างมาก        |
| 5. ชุมชนมีการตรวจสอบซ้ำเป็นประจำทุกปี                                             | 3.48                       | 0.49                               | ค่อนข้างมาก        |
| <b>รวม</b>                                                                        | <b>3.54</b>                | <b>0.48</b>                        | <b>ค่อนข้างมาก</b> |
| <b>ค่าเฉลี่ยรวม 5 ด้าน</b>                                                        | <b>3.66</b>                | <b>0.46</b>                        | <b>ค่อนข้างมาก</b> |

2. ระดับความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยของประชาชนในชุมชนวัดสวัสดีวารีสีมาราม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยก่อนและหลังการเข้าร่วมฝึกอบรมของประชาชนในชุมชนวัดสวัสดีวารีสีมาราม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่าระดับความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยหลังจากเข้าร่วมฝึกอบรมมีระดับความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยที่เพิ่มมากขึ้น ดังตารางที่ 4

**ตารางที่ 4** ระดับความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยก่อน-หลังการฝึกอบรมของประชาชนในชุมชนวัดสวัสด์วารีสัมมาราม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

(n = 50)

| ข้อคำถาม                                                                                                  | คะแนนก่อน<br>(ร้อยละ) | คะแนนหลัง<br>(ร้อยละ) |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|-----------------------|
| 1. การวางสายไฟฟ้าผ่านบริเวณที่มีน้ำสามารถทำให้เกิดไฟฟ้าลัดวงจรและเกิดเพลิงไหม้ได้ ใช่หรือไม่              | 42<br>(84)            | 49<br>(98)            |
| 2. ควั่นไฟเป็นอันตรายต่อร่างกายน้อยกว่าปลิวไฟ จึงสามารถสูดดมได้โดยไม่ต้องเป็นอันตรายใช่หรือไม่            | 38<br>(76)            | 50<br>(100)           |
| 3. การใช้เตาแก๊สที่มีรอยรั่วหรือชำรุดอาจก่อให้เกิดอัคคีภัยได้ ใช่หรือไม่                                  | 40<br>(80)            | 48<br>(96)            |
| 4. บ้านเรือนที่มีสายไฟเก่าและต่อพ่วงกันมากเกินไป มีความเสี่ยงเกิดไฟไหม้สูง ใช่หรือไม่                     | 39<br>(78)            | 47<br>(94)            |
| 5. หากเกิดไฟไหม้จากน้ำมันในกระทะ ควรใช้ผ้าชุบน้ำคลุมเพื่อดับไฟ ใช่หรือไม่                                 | 37<br>(74)            | 50<br>(100)           |
| 6. ถังดับเพลิงทุกชนิดสามารถใช้ดับไฟได้ทุกประเภทใช่หรือไม่                                                 | 36<br>(72)            | 50<br>(100)           |
| 7. ควรติดตั้งถังดับเพลิงในบ้านและเรียนรู้วิธีใช้อย่างถูกต้องเพื่อเตรียมรับมือกับเหตุการณ์ไฟไหม้ใช่หรือไม่ | 42<br>(84)            | 49<br>(98)            |
| 8. น้ำสามารถใช้ดับไฟได้ทุกประเภท รวมถึงไฟที่เกิดจากไฟฟ้าและน้ำมัน ใช่หรือไม่                              | 46<br>(92)            | 48<br>(96)            |
| 9. การเก็บเชื้อเพลิง เช่น น้ำมัน หรือแก๊สในที่ร้อนและอับอากาศอาจทำให้เกิดการระเบิดได้ใช่หรือไม่           | 45<br>(90)            | 47<br>(94)            |
| 10. การซ่อมหมัฟไฟเป็นเรื่องไม่จำเป็น เพราะโอกาสเกิดไฟไหม้มีน้อยมากใช่หรือไม่                              | 39<br>(78)            | 48<br>(96)            |

**ตารางที่ 5** เปรียบเทียบระดับความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยก่อน-หลังการฝึกอบรมของประชาชนในชุมชนวัดสวัสด์วารีสัมมาราม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

| ระดับความรู้ | ค่าเฉลี่ย | ค่าเบี่ยงเบน<br>มาตรฐาน | แปลผล    | t      | Sig   |
|--------------|-----------|-------------------------|----------|--------|-------|
| ก่อน         | 6.00      | 0.76                    | ระดับต่ำ | -23.47 | 0.00* |
| หลัง         | 9.00      | 0.68                    | ระดับสูง |        |       |

\* p – value < 0.05

จากตารางที่ 5 การเปรียบเทียบระดับความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยของประชาชนในชุมชนวัดสวัสด์วารีสัมมาราม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่าก่อนและหลังการเข้าร่วมฝึกอบรมการ

ป้องกันและระงับอัคคีภัย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05



### สรุปและอภิปรายผล

1. การประเมินความพร้อมในการป้องกันและรองรับเหตุการณ์ฉุกเฉินต่ออัคคีภัย จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 54 มีอายุอยู่ในช่วง 31 – 45 ปี ร้อยละ 36 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 26 และระยะเวลาที่อยู่อาศัยภายในชุมชนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 68

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการประเมินการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและระงับอัคคีภัยของชุมชนวัดสวัสดีวารีสีมาราม โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการเตรียมคน อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ 2) ด้านการจัดระบบปฏิบัติการ 3) ด้านการฝึกอบรมประชาชนภายในชุมชน 4) ด้านการจัดทำผังเมือง และ 5) ด้านการสำรวจพื้นที่เสี่ยงภัย พบว่าภาพรวมของการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและระงับอัคคีภัยของชุมชนวัดสวัสดีวารีสีมารามมีความพร้อมอยู่ในระดับค่อนข้างมากเมื่อพิจารณาจากทั้ง 5 ด้านแล้วด้านที่มีความพร้อมมากที่สุดคือด้านการจัดระบบปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 มีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของ ณ.พงษ์สุขสงวน [8] ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาระบบวิศวกรรมการป้องกันและระงับอัคคีภัยขององค์การธุรกิจในสังคมไทย พบว่า ความต้องการต่อระบบวิศวกรรมการป้องกันและระงับอัคคีภัยขององค์กรธุรกิจในสังคมไทยโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก มีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้ ลำดับที่ 1 คือด้านระเบียบ ข้อกำหนด หรือกฎหมาย ลำดับที่ 2 คือ ด้านบริบทขององค์กร ลำดับที่ 3 คือ ด้านอุปกรณ์ป้องกัน และระงับอัคคีภัย ลำดับที่ 4 คือ ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมเบื้องต้น ลำดับที่ 5 คือ ด้านการจัดการภายใต้สภาวะวิกฤติ และลำดับที่ 6 คือ ด้านระบบ

การจัดการป้องกัน คະแนนเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่าเท่ากับ 3.54 (S.D.= 0.48)

3. การเปรียบเทียบระดับความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยของประชาชนในชุมชนวัดสวัสดีวารีสีมาราม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ก่อนและหลังการฝึกอบรมให้ความรู้ พบว่าระดับความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยของประชาชนก่อนการเข้าร่วมฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.00 (S.D. = 0.77) และหลังการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.00 (S.D. = 0.69) เมื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยของประชาชนหลังการฝึกอบรมมีระดับความรู้ที่เพิ่มจากระดับต่ำไประดับสูง สอดคล้องกับรายงานวิจัยของ ธิติมา ณ สงขลา[9] ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยต่อการเพิ่มความรู้ ทักษะและพฤติกรรม การจัดการความปลอดภัยจากอัคคีภัย ในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ของสถานศึกษาในตำบลป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง จากการวิจัยพบว่า ระดับความรู้ ทักษะและการจัดการความปลอดภัยจากอัคคีภัยในกลุ่มบุคลากรภาพรวมอยู่ในระดับดี และหลังจากจัดกิจกรรมอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งเปรียบเทียบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประเด็นที่มีความแตกต่างอย่างชัดเจน ได้แก่ การจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในพื้นที่อาคารเรียน พื้นที่ทั่วไปในโรงเรียน การตรวจสอบสภาพความพร้อมใช้งานของถังดับเพลิง เบื้องต้น การแจ้งเหตุฉุกเฉิน การดับเพลิงที่ถูกต้อง การช่วยเหลือผู้ประสบภัยและการจัดทำแผนฉุกเฉิน

### กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่สนับสนุนทุนในการทำวิจัย, ผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย, คุณนัยนา ยลจอหอ ประธานชุมชนวัดสวัสดิ์วารีสีมาราม ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยประสานงานและให้ทางผู้วิจัยเข้าไปดำเนินกิจกรรมการจัดฝึกอบรม และขอขอบคุณประชาชนชุมชนวัดสวัสดิ์วารีสีมาราม ที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมฝึกอบรมและให้ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้

### References

- [1] Public Disaster Data Center, “Fire Statistics 2023: Data as of February 6, 2024,” Feb. 6, 2024. [Online]. Available: <https://datacenter.datacenter/cms/8528?id=108638>. [Accessed: Jan. 15, 2025].
- [2] Northern Regional Geo-Informatics and Space Technology Center, *Final Report: Fire Risk Assessment in Municipal Areas of Northeastern Thailand Using GIS (Khon Kaen, Nakhon Ratchasima, and Udon Thani)*, Chiang Mai University, Department of Geography, Faculty of Social Sciences, 2013. [Online]. Available: <https://backofficeminisite.disaster.go.th/upload/filecenter/193/files>. [Accessed: Jan. 15, 2025].
- [3] T. Samee and T. Tantrakoon, “Fire Risk Management in Urban Slum Areas,” *Journal of Educational Innovation and Research*, vol. 8, no. 2, pp. 580–591, Apr.–Jun. 2024.
- [4] C. Nilphai, C. Pattama, P. Chanaporn, A. Poldongnok, and A. Damchuai, “Risk Assessment and Readiness for Fire Prevention and Suppression Among Residents of Bang Saikai Community, Thonburi District, Bangkok,” *Journal of Industrial Technology: Suan Sunandha Rajabhat University*, vol. 12, no. 1, pp. 12–20, Jan.–Jun. 2024.
- [5] C. Yokphonchanchai, Y. Paengprakone, and J. Duangsri, “Factors Related to Fire Prevention Safety Behavior in Households: A Case Study of Ban Bok, Muang Sam Sip District, Ubon Ratchathani Province,” *Journal of Health Promotion Center Region 9*, vol. 15, no. 38, pp. 414–427, 2021.
- [6] Khao Than Krasae, “Shocking Fire at Wat Khae Tai Community,” Nov. 9, 2007. [Online]. Available: <https://tnews.teenee.com/crime/16731.html>. [Accessed: Jan. 15, 2025].
- [7] P. Suwankran, *An Assessment of Fire Safety Preparedness: A Case Study of Padangbezar Municipality, Amphoe Sadao, Changwat Songkhla*, Minor thesis, M.P.A. (Public Administration), Prince of Songkla University, Songkhla, Thailand, 2010.
- [8] N. Suksanguan, P. Sutheerattanabandit, K. Srithong, and W. Limrattanapatkul, “A Study on Fire Protection and Suppression Engineering Systems in Thai Business Organizations,” *MCU Journal of Social Development*, vol. 7, no. 3, pp. 93–109, 2022.

- [9] T. Na Songkhla and S. Inraksah,  
“Promoting Fire Safety Knowledge,  
Skills, and Behavior Among  
Educational Personnel in Pa Phayom  
Subdistrict, Phatthalung Province,”  
*Journal of Environmental Health and  
Community Health*, vol. 9, no. 5, pp.  
91–99, 2024.